

Inquieto por la expresión y carácter

Escribe **CARLOS RIBERA**

en LA VOZ DE ESPAÑA

ma y Beobide, inquieto por la expresión y el carácter, tenían que acercarse, intercambiar opiniones y criterios, laborar juntos mentalmente, cimentando con ello una amistad inquebrantable basada en una pareja emoción creadora en el campo del arte.

Julio Beobide, junto con Quintín de Torre y el malogrado eibarrés Zuloaga con sus emociones plásticas, aún salvando distancias considerables en el tiempo de sus producciones, forman el trio brillante, airoso y enérgico de la escultura vasca, anterior inmediatamente a esas nuevas figuras jóvenes que en nuestros días destacan justamente en las recientes orientaciones estéticas, no sólo en nuestro recinto geográfico, sino a lo ancho del amplio mundo internacional.

Quintín de Torre se expresó maravillosamente en la delicada talla del mármol, materia que él supo ennoblecer aún más uniéndola a una pátina finamente coloreada. Nemesio Mogrobojo fue el maestro del ágil modelado, de nerviosas y sintéticas concepciones destinadas a la fundición en el bronce. Julio Beobide talla la madera.

Esa materia orgánica, caliente, blanda y resistente es el vehículo estético ideal para Beobide. La madera se presta al hacer personal completo más que ningún otro material para un escultor que busca la intimidad en la creación y la intimidad expresiva. Beobide fue, pues, escultor tallista y preferentemente imaginero.

Las creaciones religiosas de Julio Beobide están formadas, cuajadas, cristalizadas, dentro de una ideación formalmente clásica. Ese clasicismo quiere decir que el artista huye voluntaria y pudorosamente de una exagerada subjetividad. Sus impresiones, sus emociones plásticas, las presenta siempre el escultor identificadas con una objetividad humanística. Sus imágenes son seres humanos idealizados, no reflejos personales plasmados independientemente de los límites humanos.

Ese humanismo artístico que caracterizó a Beobide, a semejanza del de Zuloaga, formaba parte de su humanismo crítico estético, como lo expuso cuantas veces se presentó la ocasión.

Carlos RIBERA.

No es posible separar los nombres de Julio Beobide, escultor, e Ignacio Zuloaga, pintor. No es sólo por la vecindad de su vivir y el afecto mutuo que existió entre los dos artistas por lo que sus nombres acuden, enseguida, unidos a la imaginación, se trata de una identificación, una hermandad de sentirse artísticos, conjugados alguna vez con felices resultados, como, por ejemplo, en la «Dolorosa», de la capilla de la casa-museo del pintor, en Zumaya.

Zuloaga, pintor obsesionado por la for-

ALAKOXEA ZAN ARTISTA EUSKALDUNA

Gizon arrigarria genun Beobide zana. Biziro barrurakoia zan, eta ala ere, ezagunei eta ez-ezagunei, danei agur egingo zien irripartsu bere ibilaldietan. Adiskideentzat eta ezagunentzat, berriz, nor esan zeinen atsegina eta esker onekoa zan.

Berekin zana Beobide'k ere euskaldunon gaitza: ixila, lotsatia zala, zabalkunde edo «propaganda»ren igeska ibiltzen zala.

Bi joera nagusi izan ditu Beobide, eder-gile argiak. Batetik, eliz-irudiak: Santuenak, Ama Birjiña'renak eta berezi-bereziki Kristo'renak. Esku yayoz eginak noski; eskuen trebetasuna nabari dutenak. Baina are geiago, esango nuke, biotz jainkozalearen eragiña eta sinismenaren beroa erakusten dutela irudi oiek.

Goi-goitik ordainduko diote. Ainbeste lan eta izerdi, ainbesteko sinismen eta maitasun, ezin esan-ala igurtzi eta maitetu, ordainduko dizkiote geiagorekin zeruan. Beerra izango. Bestek ez bait-dizkio ordaindu: ezta ordainduko ere.

Bigarren joera nagusia, eu kal-arpegiak. Arrantzale ta neskatz, zeinen aurpegi ederrak! Bai benetan egoki landuak! «Au dek gauza! ño! ederki zegok!» esan erazten diote ikusleari. Ikustekoak dira benetan. Itzez adierazterik ez dago. Nik ez nuke asmatuko beintzat.

Zenbat eta zenbat euskal-arpegiren tajua, euskal-tan-kera eta egitura, or gelditzen dira —bizi-bizirik, esango nuke!— or gelditzen dira zurak iraungo duan arte. Or gelditzen dira arri birturik, geroenekoen gogoangarri.

Betoz ugari Beobide'ren urratsak jarraituko dituzten irudigile euskaldunak. Izango al dute emen lurrean arek baino esker ohea! Eta Beobide'tar Julio eder-gileak goza dezala edertasun bêtea, Kristo'ren irudi-gileak besarka dezala bere maitasunetako Kristo bizia.

Artistatik aparteko dohairik asko bazuen gizon honek. Umila eta jende umilaren maitatzailea, bereziki herriko arantzaleak eta marin-elak. Bere lana bere bizitzaren errazoi nagusizat harturik ohoreak beragandik uxatuaz bizi zen bere barneko bakardadean, egiten ari zen obra handiari garrantzirik eman gabe. Zumaiako herriak berak ere asko maitatzen zuan Beobide, behar bada artista baino gehiago gizona eta gizontasuna. Horregaitik iduritzen zait, bere herriak, oraindik ez dakiela zer galdu duen, gizontasuna eta artista jenioa batean gordetzen zituen gizon honekin.

Bere gazte denboran Frantzian eta Italian ibili zen European orduan ziren eskultura eskolak ezagutuaz. Zuloaga eta P. Uranga adiskide egin zituelarik, hirurak elkarri asko kanpora. Eta artista zaharren artean errenazimentukoak zituen maite bereziki: Donatello, della Robbia, Verrocchio eta Buonaroti. Era berean Hernández, Berruguete eta Montañés, baina ez gutxiago Euskal Herriko Antxieta eta Araoz. Eskilaraz zenbat aldiz igo ote zan Zumaiako edo naiz Eibar'ko erretauletara bertako irudiak zehatz-mehatz ikustera?

A. Valverde-ri atsegin zaizkio bere eskutik irten diran haurren irudiak, baina artistak sendimenduzko indarririk izan badu, hauek, imajinen bidez adierazi ditu onduen, batez ere «Kristo»ren imajinetan. Zortzigarrena edo badu bukatzeke utzi duen hau (eskuak egitearen faltan), eta aipatuenean arteko Zuloaga etxearen Santiago kapillan dagoena, Getariakoa, Californian arkitzen dana, eta batez ere Santa Cruz del Valle de los Caidos-en dagoan irudi bakarra, Zuloagaren en-karguz Generalisimoarentzat egina, geroago hara eraman bazuten ere. Gipuzkoako eleizetan sakabanaturik badira hanitz irudi, baina Añorgo-ko eleizak Beobide-ren museo txiki bat dirudi, zeren bi «Kristo» hoberenatarik aparte beste lau irudiren jabe baita.

Hain langile burrutakua izan denaren lan guztiak katalogatzea ezinezko lana izango da, baina lan hautatuekin, Julio zanak, ongi me-rezi du album eder bat mailla oneko idazleren baten agerpenez.